

La projecció internacional del doctor Antoni M. Badia i Margarit

El doctor Badia va començar el seu *cursus* acadèmic en uns temps difícils. Nascut el 1920 a Barcelona, no va acabar els estudis de batxillerat fins al 1938, en plena guerra civil, i no pogué entrar a la Universitat fins al curs 1939-1940, quan l'anterior Universitat Autònoma de Barcelona havia perdut els seus millors professors, morts, depurats o exiliats, i quan l'ambient catalanista i abrandat dels anys de la Segona República havia estat substituït per una grisor aclaparadora, que no afavoria ni poc ni molt els alumnes de diverses edats i procedències que s'hi van aplegar aleshores.¹ Tant Antoni M. Badia i Margarit com la seva futura muller, Maria Cardús,² després dels dos cursos comuns triaren l'especialitat de filologia, on coincidiren amb Josep Romeu i Figueras, més endavant catedràtic de la nova Universitat Autònoma de Barcelona, el qual ens precisa que tenia uns vint-i-cinc companys, «especialment noies», i posa en relleu que en aquells moments era impensable d'estudiar-hi filologia catalana.³ Així i tot, Romeu mateix ens explica que «Monsenyor Antoni Griera ens feia un curs de dialectologia catalana força interessant i excèntric pel que fa a les directrius de l'ensenyament universitari d'aleshores, per tal com tot el que es referia a la cultura catalana era motiu de recel i suspecte».⁴

Antoni Griera, franquista declarat i lingüista ressentit amb Pompeu Fabra i

1. Per a la biografia del doctor Badia, vegeu la síntesi de Miquel PAIROLÍ, *Antoni M. Badia i Margarit*, Barcelona, Fundació Catalana per a la Recerca, 1997, i el dossier publicat al número 81 de la revista *Anthropos* (1988), ben especialment el treball que hi inclou el mateix homenatjat, «Autopercepción intelectual de un proceso histórico. Ensayo de autobiografía» (p. 13-25).

2. Sobre la muller d'Antoni M. Badia i Margarit, vegeu la meua necrologia «Maria Cardús i Almada (1918-2007)», *Llengua & Literatura*, 19 (2008), p. 583-586, recollida a *Escriptors i erudits contemporanis: Vuitena sèrie*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008, p. 210-215.

3. Josep ROMEU I FIGUERAS, *Quadern de memòries*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003, p. 56.

4. Josep ROMEU I FIGUERAS, *Quadern de memòries*, p. 51.

amb l'Institut d'Estudis Catalans en general,⁵ fou, doncs, l'únic suport de Badia en el desert universitari del seu temps,⁶ i no li quedà més remei que sotmetre's al seu mestratge, encara que sovint ja entreveia que no anava per bon camí i considerava poc ortodoxos els seus ensenyaments, sobretot a partir de la «descoberta» feta per Griera que el basc venia del llatí...⁷ Griera, tanmateix, havia estudiat a Alemanya i a França, s'havia doctorat a Zuric i tenia un gran prestigi entre els romanistes del seu temps, tot i que no li havien mancat retrets i crítiques ben merescuts.⁸

Gràcies a Griera, Badia va poder tenir notícia dels noms més importants dels romanistes que havien treballat des del segle XIX, especialment a Alemanya, a França i a Suïssa. De moment, però, no en pogué fer la coneixença directa, primer a causa de la Segona Guerra Mundial i després a causa de l'aïllament del règim de Franco, malvist per les seves relacions amistoses amb el nazisme alemany i el feixisme italià, que no començà a superar-se fins que, a conseqüència de l'anomenada «guerra freda» entre la Unió Soviètica i els Estats Units i els seus aliats «occidentals», Franco pogué signar un tractat amb els Estats Units el 1953 i va ingressar a la UNESCO el mateix any i a l'ONU el 1955.

Al començament, doncs, l'activitat de Badia, home treballador, metòdic i tenaç, només es pogué exercir en l'àmbit de la península Ibèrica. Ja l'endemà mateix del brillant acabament de la seva llicenciatura, el juny de 1943, va partir cap a Madrid per posar-se en contacte amb Dámaso Alonso, que encara no coneixia personalment,⁹ i hi començà una amistat que havia de passar per la direcció de la tesi doctoral que defensà, a Madrid mateix, el 1945, i per la col·laboració a la «Biblioteca Romànica Hispànica», dirigida per Dámaso Alonso a l'editorial Gredos. No cal dir que les anades a Madrid li van permetre de conèixer bona part dels

5. Per a un breu resum de la seva biografia, vegeu el meu article «Griera i Gaja, Antoni», a Pere MOLAS, Eulàlia DURAN i Josep MASSOT, *Diccionari biogràfic de l'Acadèmia de Bones Lletres*, Barcelona, Reial Acadèmia de Bones Lletres, Fundació Noguera, 2012, p. 194-196.

6. De tota manera, no podem oblidar que Badia es posà en contacte, el darrer any de la seva carrera, amb els Estudis Universitaris Catalans catacumbaris, organitzats dins el semiclandestí Institut d'Estudis Catalans, on seguí algun curs de filologia catalana amb R. Aramon i Serra, adversari declarat de Griera. Amb tot, les relacions de Badia amb Aramon no foren mai excessivament cordials, tot i que Badia va col·laborar en la Societat Catalana d'Estudis Històrics, presidida per Aramon, i en la revista *Estudis Romànics*, causa de nous problemes perquè, segons m'havia explicat Badia mateix, Aramon li va extraviar una colla de ressenyes que no hi van aparèixer mai.

7. Cf. Antoni M. BADIA i MARGARIT, «Dialectologia sinuosa», a *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa?*, I Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Barcelona, 11 de març de 2004), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2005, p. 16-18.

8. En un llibre sobre les seves relacions amb els romanistes, que ha romàs inèdit, Badia es distancia molt de Griera, però no podem oblidar que en va parlar d'una manera totalment elogiosa a la ponència «La filologia catalana entre dos congressos de lingüística (1906-1953)», a *VII Congreso Internacional de Lingüística Románica, Universidad de Barcelona, 7-10 abril de 1953*, tom II, *Actas y memorias*, publicat per A. Badia, A. Griera i F. Udina, Barcelona, Abadía de San Cugat del Vallés, 1955, p. 99-109.

9. Cf., però, Antoni M. BADIA i MARGARIT, «Dialectologia sinuosa», p. 15-16.

deixebles de Ramón Menéndez Pidal, amb qui havia mantingut contactes epistolars i rere les petjades del qual va redactar un dels seus primers llibres, la reeditada *Gramática histórica catalana* (1951). També a Madrid es va posar en relació amb el Consejo Superior de Investigaciones Científicas, que li publicà quatre llibres entre el 1947 i el 1950, i on més endavant aparegueren alguns volums de la inacabada *Enciclopedia lingüística hispánica* (1960-1967), dirigida per Badia en col·laboració amb els seus amics Manuel Alvar —la coneixença amb el qual vingué precisament d'unes oposicions en què foren rivals, declarades desertes, el 1947, i d'unes segones oposicions en què tots dos aconseguiren càtedres a Barcelona i a Granada, respectivament, el 1948—, Rafael de Balbín Lucas i Luis F. Lindley Cintra.

L'estiu de 1945, d'altra banda, el CSIC va donar una borsa a Badia perquè pogués anar un mes a Coïmbra, on treballà amb l'original lingüista Armando de Lacerda, que propugnava un mètode anomenat «cromografia» fonètica. Tres anys més tard, el 1948, Badia, en col·laboració amb Lacerda, va donar a conèixer els resultats de la seva recerca al volum *Estudios de fonética y fonología catalanas*. Aquesta dedicació episòdica als estudis fonètics —iniciats a Catalunya abans de la guerra per Pere Barnils— va permetre a Badia el seu primer viatge llarg a Europa, una estada de cinc mesos (febrer-juny de 1950), facilitada igualment pel CSIC, al Laboratori de Fonètica Experimental de la Universitat de Zuric, dirigit per Eugen Dieth, anglicista, amb l'ajuda de Rudolf Brunner, romanista, amb el qual Badia realment treballà. L'estada a Zuric va permetre també a Badia de posar-se al corrent de la bibliografia sobre filologia romànica que no tenia a mà a Barcelona, una preocupació que no el va deixar mai, encara que en certs moments de la seva vida —quan era rector de la Universitat de Barcelona, per exemple— no la va poder satisfer com hauria desitjat.¹⁰ Ho va aprofitar també per tenir contactes amb romanistes de Suïssa i fins i tot d'Alemanya, en una ràpida escapada a Munic, on anys més tard seria *Gastprofessor* durant tres semestres, el 1959 i el 1960. Ja abans, el 1956, havia estat professor invitat a Heidelberg.

Molt abans, el juliol de 1949, Badia ja havia pogut fer una ràpida sortida a l'estranger per assistir al primer dels múltiples congressos que anirien incrementant el seu currículum en anys successius. Es tractava del III Congrés Internacional de Toponímia i Antroponímia, celebrat a Brussel·les, en el qual va presentar una comunicació en francès sobre la toponímia botànica a Catalunya. En aquell ambient agradable, on hi havia persones de tot arreu i de totes les edats, tant el doctor Badia com la seva muller van poder experimentar per primer cop què era el que ells anomenaven la «gran família dels romanistes», fent servir una expressió que havien

10. Cf. Antoni M. BADIA i MARGARIT, «La meua descoberta de la romanística (1949-1950)», a *La lingüística romànica al segle XXI*, IV Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Barcelona, 23 d'octubre de 2009), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2012, p. 18-21 i 23-26.

sentit a monsenyor Pierre Gardette, de l'Institut Catòlic de Lió, bon amic de mossèn Griera, com molts altres que els Badia van conèixer a Brussel·les i que van trobar sovint en col·loquis i congressos posteriors o a les universitats respectives.¹¹

L'esperit de família dels romanistes tindria aviat un sentit especial per al doctor Badia i per a la seva muller quan, del 7 al 10 d'abril de 1953, es va celebrar a Barcelona el Setè Congrés Internacional de Lingüística Romànica, d'acord amb una proposta feta per mossèn Griera el 1951, en un Congrés de Filologia Moderna convocat per la Universitat de Lieja.¹² Aquest esdeveniment multitudinari, que va ésser sempre una fita inesborrable per a Badia i per als seus primers deixebles, va dur a Barcelona el que ell acostumava a dir, en una expressió alemanya, «die grosse Kanonen», els grans canons, és a dir, els representants més conspicus de la filologia romànica, començant per Walther von Wartburg, president del Congrés. Griera n'era president del «comitè d'organització»; Badia era vicepresident d'aquest comitè, i tenia l'ajuda d'un secretari, Frederic Udina i Martorell, historiador medievalista i gran addicte al règim de Franco, igual que Griera. Badia, se suposa, hagué de tirar endavant la major part de la feina de preparació del Congrés i hagué de vetllar pel seu correcte desenvolupament, no sense tibantors a l'hora d'aconseguir que el català hi fos acceptat com a llengua entre les altres llengües romàniques, ni sense problemes ocasionats per la presència d'autoritats o per les queixes d'alguns dels assistents, que volien reivindicar els drets conculcats del poble català o que se sentien incòmodes davant determinades servituds per les quals calia passar forçosament. En tot cas, aquest Congrés resultà molt positiu en múltiples aspectes i contribuï a augmentar el prestigi de Badia a l'estranger. Cal tenir present que va estar sempre al darrere dels més petits detalls i que no solament hi va conèixer molts especialistes en llengua i en literatura romàniques, sinó que en va retrobar molts altres amb qui ja era amic des d'abans. Més encara, donant una bona prova de l'esperit de família del món dels romanistes, cada dia en tingué uns quants a dinar i a sopar a casa seva, amb un gran esforç de la seva muller —que precisament esperava el seu quart fill—, la qual —segons m'havien explicat tots dos més d'un cop— estava preocupada perquè no sabia què havia de fer amb el que li sobrava de tants àpats, en un moment que la conservació dels aliments no era tan fàcil com ara.¹³

11. Cf. Antoni M. BADIA I MARGARIT, «La meua descoberta de la romanística», p. 16-18.

12. Val a dir que aquesta proposta va tenir el vot en contra de R. Aramon i Serra, secretari de l'Institut d'Estudis Catalans, que no devia considerar oportú que en ple franquisme el Congrés es fes a la desmantellada Universitat de Barcelona. Si hem de creure Joan Coromines, Badia es va doldre molt d'aquesta postura —cosa que ens confirma el llibre inèdit a què he fet referència abans— i es va queixar en una carta de l'actitud que alguns membres de l'Institut —entre els quals Coromines mateix— van tenir durant el Congrés.

13. Per a la visió que Badia tenia del Congrés de 1953, vegeu-ne l'autobiografia esmentada a la nota 1, p. 18-19, i Antoni M. BADIA I MARGARIT, *Llengua i cultura als Països Catalans*, Barcelona, Edicions 62, 1964, p. 185-196. La versió de Griera es troba a les seves *Memòries*, Sant Cugat, Instituto Internacional de Cultura Romànica, 1963, p. 314-315. Una versió molt més crítica de Joan Coromines a

D'aleshores ençà, Badia, que, com deia ambigüament Joan Coromines a Lluís Nicolau d'Olwer, era un «jove ambiciós decidit a fer carrera en el règim actual però que no ha renunciat del tot als seus sentiments catalans»,¹⁴ va accelerar la seva projecció internacional fins a límits molt importants. Ja el 1956 fou nomenat «Conseiller auprès du Bureau» de la Société de Linguistique Romane, refeta el 1953 a Barcelona després de batusses degudes a les conseqüències de la Segona Guerra Mundial, i el 1965 arribà a ésser elegit vicepresident de la Société, de la qual esdevindria president el 1968, membre d'honor a partir de 1971 i president d'honor a partir de 1989.

Com a conseqüència d'aquesta intensa activitat, acompanyada de múltiples viatges i de l'assistència a congressos de les seves especialitats, Badia fou *Gastprofessor*, com ja hem assenyalat, a Heidelberg i a Munic i ho aprofità per fer conferències en un bon nombre d'universitats alemanyes. Aviat, però, la seva projecció arribà més enllà de l'Atlàntic. Durant el curs 1961-1962 va ésser cridat com a *visiting professor* a la Universitat de Georgetown, un centre privat dels jesuïtes a Washington, on, com era el seu costum, va treballar hores i hores posant-se al corrent de la bibliografia, va entrar en el món de la sociolingüística —que després va «exportar» a Catalunya—, va aprofundir en l'estructuralisme i va mantenir contactes amb col·legues dels Estats Units, que foren ocasió de conferències en diverses universitats i li facilitaren l'assistència a una reunió de la Modern Language Association, celebrada a Chicago el desembre de 1961. L'agost de 1962 va poder participar també en el IX Congrès Internacional de Lingüistes celebrat a Cambridge (Massachusetts).

Uns quants anys més tard, durant el curs 1967-1968, Badia treballà com a *visiting professor* a la Universitat de Wisconsin, a Madison, on ensenyava aleshores el seu amic Diego Catalán, nét de Ramón Menéndez Pidal. Ell mateix explica que se li presentà l'oportunitat d'ocupar permanentment un lloc en aquella universitat estatal, però la va rebutjar, com ho havia fet o ho faria amb ofertes similars a diver-

Epistolari Joan Coromines & Lluís Nicolau d'Olwer, a cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas, Barcelona, Fundació Pere Coromines, 2008, índex de noms, s. v. *VII Congrès Internacional de Lingüística Romànica (Barcelona)*. Molt més entusiasta es mostra Aina Moll, que en aquell moment acabava els estudis a la Universitat de Barcelona i que subratlla que aleshores «per primera vegada des de la Guerra Civil es va sentir el català dins la Universitat de Barcelona en un esdeveniment acadèmic d'abast internacional», i, més encara, que «el Congrès ens donà l'oportunitat de conèixer personalment moltes grans figures de la romanística que coneixíem pels nostres estudis i ens va valer una pluja d'ofertes de beques que ens obrien les portes d'universitats estrangeres (vam ser uns quants que ens en vàrem aprofitar, en un temps en què sortir a ampliar estudis a l'estranger era molt més difícil que avui en dia)» (Aina MOLL, intervenció dins el volum col·lectiu, editat per Joan MARTÍ I CASTELL, *Petit homenatge de la Secció Filològica de l'IEC al doctor Antoni M. Badia i Margarit amb motiu d'haver estat guardonat amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 28 de maig de 2003*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2006, p. 37).

14. *Epistolari Joan Coromines & Lluís Nicolau d'Olwer*, p. 290.

sos indrets d'Europa, tot i que es tractava d'una possibilitat que en algun moment s'havia plantejat d'una manera seriosa, sobretot abans i després de la seva detenció a causa de problemes al Casal de Montserrat de Barcelona, del qual era president, i del deteriorament de la situació universitària, relacionat amb l'enduriment del règim franquista.¹⁵ Més endavant, entre el 1974 i el 1976, Badia fou professor associat de la Sorbona, a París, on preparà la creació del Centre d'Études Catalanes, que s'hi inaugurà el novembre de 1977, gràcies a l'esforç d'un grup de catalans exiliats i d'altres de l'interior. No cal dir que des del primer moment Badia formà part del consell d'administració, que en té cura i que reuneix representants de la Sorbona i uns altres d'elegits per l'abat de Montserrat, atesa la intervenció que va tenir el monestir per coordinar els esforços per a la rehabilitació de la seu del Centre i per posar-lo en marxa d'una manera efectiva.¹⁶

No voldria acabar aquesta ràpida visió de la projecció internacional del doctor Badia sense fer al·lusió a una de les seves realitzacions més estimades i en la qual em va correspondre de tenir una participació directa, que em permeté de tractar molt de prop el matrimoni Badia i de compartir moltes vegades l'esperit de família entre els romanistes a què ja he fet al·lusió.¹⁷ Em refereixo a l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, que va néixer oficialment a Cambridge l'abril de 1973, però que en realitat havia començat molt abans. L'abril de 1967, gràcies a les gestions mancomunades de Germà Colón, aleshores professor a Basi-

15. Vegeu l'autobiografia de Badia esmentada a la nota 1, p. 28. Hi ha també informació directa de Badia sobre les seves estades a l'estranger, que només ens és possible d'esbossar, a Miquel PAIROLÍ, *Antoni M. Badia i Margarit*, p. 78-81 i 87.

16. Sobre els inicis d'aquest Centre vegeu Joan SALOU [Jordi SANSANEDAS], «El Centre d'Estudis Catalans de París», *Serra d'Or*, 219 (desembre 1977), p. 44-45, que posa en relleu les gestions de Ferran Cuito, de Víctor Hurtado, del pare Marc Taxonera i del doctor Badia per tal de dur a bon terme el projecte. A les seves notes autobiogràfiques, Badia assegura que ell hauria hagut d'ésser el primer director del Centre, però que no fou possible a causa del retard de la seva inauguració. En realitat, la Universitat francesa va decidir que n'havia d'ésser director un catedràtic francès. Encara recordo la vinguda a Montserrat del primer que se'n va encarregar, el professor Ch. V. Aubrun, que en un cafè després de dinar a Montserrat, davant l'abat Cassià M. Just, va dir solemnement que agràia als catalans les seves aportacions econòmiques i els seus esforços per crear el Centre, però que des d'aleshores pertanyia a la Universitat de la Sorbona, «et l'Université c'est moi». Un estil similar tenia el primer director del Centre després de la seva inauguració, Maurice Molho, que parlava perfectament el català, i que en un full publicat sense data a París, *Université de Paris-Sorbonne. Centre d'Études Catalanes*, feia constar, contra la veritat objectiva, que el Centre «nasqué [...] de la iniciativa d'universitaris francesos i de donatius de mecenes catalans».

17. Podria referir-me, en concret, a dinars o sopars organitzats per Antoni M. Badia i Margarit i la seva muller Maria Cardús per acollir romanistes importants que visitaven Barcelona, als quals invitaven alguns amics i col·legues (recordo, per exemple, reunions memorables amb Georges Straka o amb Eugen Coseriu o amb Giuseppe Tavani i Giulia Lanciani, per esmentar-ne només uns quants). Igualment, tant a Barcelona com a Sant Privat —on els Badia tenien una casa— organitzàrem reunions de la Junta de Govern de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC), els membres de la qual hi acudien, si s'esqueia, acompanyats de les respectives mullers.

lea, i de Badia, el professor Georges Straka, catedràtic de la Universitat d'Estrasburg, va organitzar una setmana d'estudis sobre lingüística catalana, en la qual precisament Badia va llegir una ponència impressionant i molt agosarada en aquells moments sobre la situació del català a partir de la repressió iniciada el 1938 amb la supressió de l'Estatut de Catalunya, un cop les tropes franquistes van ocupar Lleida. Com a continuació gairebé natural d'aquest col·loqui, la Universitat d'Amsterdam, on treballava Felip M. Lorda Alaiz, en convocà un altre sobre llengua i literatura catalanes, que se celebrà el març de 1970 i al qual vaig poder assistir. Allà es va parlar de donar continuïtat als col·loquis i de constituir una associació que permetés de promoure l'estudi de la nostra llengua i la nostra literatura, en uns moments encara molt difícils, i es va formar una comissió gestora encarregada de tirar endavant aquests desigs, presidida precisament per Badia, amb Lorda com a secretari, i amb uns vocals tan eminents com Josep M. Batista i Roca, Germà Colón i Georges Straka. Com ja he assenyalat, l'abril de 1973 es va celebrar a Cambridge un tercer col·loqui, que va donar forma definitiva a l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, els estatuts de la qual havien estat redactats per la comissió gestora —en bona part per Badia mateix— i que foren aprovats amb un bon nombre de modificacions proposades per diverses persones, després d'una discussió i una votació de tots els participants. Al mateix temps es va elegir la primera Junta de Govern de la nova Associació, de la qual Badia era president, càrrec que només podia exercir durant tres anys.¹⁸ Jo mateix en vaig esdevenir secretari, una feina agradable però molt absorbent, que vaig dur a terme durant vint anys. No cal dir que Badia va continuar sempre al peu del canó, no només en els successius col·loquis, cada tres anys, sinó també en les reunions periòdiques de la Junta de Govern, tant quan n'era president com quan el vam nomenar president del comitè organitzador del cinquè col·loqui organitzat a Andorra, que se celebrà l'octubre de 1979 i més endavant quan esdevingué conseller de l'Associació.¹⁹

La llarga trajectòria del doctor Badia, que només he pogut esbossar, s'hauria

18. Val a dir que en aquell moment es va notar que encara hi havia un cert recel entre els catalans exiliats, que tenien por que els que procedíem de l'interior fóssim políticament sospitosos. De fet, Josep M. Batista i Roca, tot i que formava part de la comissió gestora esmentada i lògicament estava al corrent de les decisions que s'hi havien pres, va promoure a darrera hora la formació d'una junta de govern alternativa, que a l'hora de la veritat no va tenir cap ressò. Només en recordo el candidat a secretari, un comerciant resident a Anglaterra i anomenat Vilanova, que el dia abans de la votació em va preguntar si jo era el secretari de la «candidatura oficial», i en dir-li que sí em va respondre simplement: «Així, doncs, no hi ha cap problema». Precisament havíem sopat plegats un d'aquells dies i va veure prou que jo no tenia res de franquista.

19. Per a la història de l'AILLC, vegeu el treball de Germà COLÓN «L'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (1968-1998)», a *L'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (1968-1998)*, Barcelona, Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999, p. 9-28.

de completar encara amb la relació que va tenir amb l'Anglo-Catalan Society, fundada el 1954, i sobretot amb la North American Catalan Society i amb la Deutsch-Katalanische Gesellschaft (més endavant, Deutscher Katalanistenverband), en la constitució de les quals va intervenir, el 1978 i el 1983, respectivament. I no podem oblidar que a partir del 1987, un any després de la seva jubilació a la Universitat de Barcelona, es va comprometre, en un col·loqui celebrat a Alemanya, a responsabilitzar-se de la part catalana del programa panromànic PatRom (Patronymica Romanica) i que des de l'any 2000 va reprendre la revista de l'Institut d'Estudis Catalans *Estudis Romànics*, fundada el 1947 per R. Aramon i Serra, dels primers volums de la qual Badia havia estat assidu col·laborador. Ho va fer, com explicava ell mateix, amb la il·lusió de dirigir una revista, cosa que fins aleshores no havia fet mai, i lògicament hi va posar els cinc sentits perquè pogués aconseguir una alta qualitat, perquè sortís amb una puntualitat exemplar i perquè no es limités només al català, sinó que inclogués, d'una manera o d'una altra, el que ell anomenava la *Romania amica*.

I acabo de debò. Abans, però, vull agrair de tot cor als organitzadors d'aquesta jornada que m'hagin invitat a parlar-hi de la projecció internacional del doctor Badia —sens dubte d'un grux incomparable en el món de la nostra romanística— i que m'hagin permès de retre-li modestament l'homenatge que mereix per molts conceptes i que li dec d'una manera especial pel fet d'haver-lo tingut com a mestre i d'haver-hi pogut col·laborar en múltiples aspectes, sempre amb cordialitat i amb una amistat, una confiança i un afecte creixents, fins al final de la seva vida.

JOSEP MASSOT
Secció Històrico-Arqueològica